

GENİŞ BEYNƏLXALQ CİNAYƏTLƏR SİYASƏTİ YERİDƏN ERMƏNİSTANA BEYNƏLXALQ HÜQUQ DA LAYİQLİ CƏZASINI VERƏCƏKDİR

Əmir Əliyev,
Bakı Dövlət Universiteti Hüquq
fakültəsinin dekani, hüquq üzrə
elmlər doktoru, professor.
e-mail: al.amir.ib@mail.ru

Açar sözlər: beynəlxalq cinayət, hərbi münaqişə, təcavüz, soyqırımı, müharibə cinayətləri, insanlıq əleyhinə cinayətlər, terrorizm, beynəlxalq hüquq, beynəlxalq-hüquqi məsuliyyət, insan hüquqları, beynəlxalq əməkdaşlıq.

Məqalədə müəllif tərəfindən Azərbaycan Respublikasına və Azərbaycan xalqına qarşı Ermənistanın törətdiyi beynəlxalq cinayətlərə – təcavüz, soyqırımı, müharibə cinayətləri, insanlıq əleyhinə cinayətlər, o cümlədən terrorizmə görə beynəlxalq-hüquqi məsuliyyət məsələlərinin hüquqi həlli iki kontekstdə nəzərdən keçirilir.

Birincisi, Ermənistanın məsuliyyəti məsələsi qeyd edilmişdir. Beynəlxalq hüququn jus cogens və adət normalarının pozulması, beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulan öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi Ermənistanın bir dövlət kimi məsuliyyətini əsaslandırır əsas şərtidir.

İkincisi, beynəlxalq cinayətlərin törədilməsinə görə fərdi məsuliyyət prinsipinin tətbiqinə diqqət yetirilməlidir. Bu məqsədlə, habelə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrində (822, 853, 874, 884 sayılı) Ermənistanın Azərbaycan Respublikasının ərazilərinə hücumu və işğal faktlarının regional sülh və təhlükəsizliyə təhdid kimi qiymətləndirilməsini nəzərə alaraq, BMT Nizamnaməsinin VII fəslinə uyğun olaraq, ad hoc Beynəlxalq Cinayət Tribunalının yaradılması zəruridir. Həmin ad hoc Beynəlxalq Cinayət Tribunalında sözügedən xüsusilə ağır beynəlxalq cinayətlərin törədilməsində təqsirləndirilən şəxslərin mühakimə olunması təmin edilməli, baş verən beynəlxalq cinayətlərin həm də insan hüquqlarının pozuntusu kimi qiymətləndirilməsi həyata keçirilməlidir.

Beləliklə, beynəlxalq cəmiyyət Ermənistanı beynəlxalq hüquq normalarına riayət etməklə öz qanunsuz əməllərindən əl çəkməsinə ciddi təsir edəcək, bu işdə məsuliyyətli olanlar beynəlxalq müstəvidə ciddi cəzalanacaq və regionda sülhün bərqərar olmasına dəstək verəcəkdir.

Beynəlxalq əməkdaşlığı və insan hüquqlarını təmin etməyi, elm, təhsil və mədəniyyətlərarası dialoqun daha da inkişafını əsas məqsəd kimi qarşıya qoyan beynəlxalq cəmiyyət əhatəli beynəlxalq münasibətlər sistemini idarə edən geniş beynəlxalq hüquq normaları qəbul etmişdir. Hər bir istiqamətdə qəbul edilən beynəlxalq sənədlərə hörmətlə yanaşmaq isə hər bir dövlətin mühüm öhdəliklərindəndir. Bəs onda nə üçün təcavüzkarlıq, soyqırımı və digər beynəlxalq cinayətlər siyasəti daha da aktivləşir, adi elementar insan hüquqları ayaqlar altına salınır? Başqa sözlə, Ermənistanın və bir qrup ermənilərin Azərbaycana və Azərbaycan xalqına qarşı hazırda da davam edən təcavüzkarlıq, soyqırımı, müharibə cinayətləri, insanlıq əleyhinə

cinayətlər və digər beynəlxalq cinayətlər siyasəti dünya ictimaiyyəti tərəfindən hələ də cavabsız qalır. Bütövlükdə, Ermənistanın Azərbaycana qarşı törətdiyi beynəlxalq cinayətlər isə beynəlxalq hüququn əsas, ümumtənzim prinsiplərinin ciddi şəkildə pozulması ilə müşayiət edilir.

Məlumdur ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü ilə əlaqədar BMT Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən 4 qətnamə (822, 853, 874, 884 nömrəli) qəbul edilmişdir. Lakin hələ də həmin qətnamələr yerinə yetirilməmişdir. ATƏT çərçivəsində 30 ilə yaxın müddətdə danışıqlar prosesi isə hələlik heç bir nəticə verməmiş və həmin qətnamələr yalnız kağız üzərində qalmışdır.

BMT Baş Məclisinin “Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində vəziyyət haqqında” 15 mart 2008-ci il tarixli Qətnaməsində ciddi narahatlıq ifadə edilərək qeyd edilir ki, Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionunda və onun ətrafındakı hərbi münaqişə beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyə təhlükə yaratmaqda davam etməklə Cənubi Qafqaz ölkələrində humanitar vəziyyətə mənfi təsir edir. BMT Baş Məclisi üzv-dövlətləri Azərbaycanın beynəlxalq qaydada tanınmış sərhədləri çərçivəsində suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə hörmət etməyə çağırır. Qəbul edilən sənəddə BMT Baş Məclisi bir daha bəyan edir ki, Azərbaycanın ərazisinin işğalı nəticəsində yaranmış vəziyyəti heç bir dövlət qanuni saymamalı və bu vəziyyətin qalmasını təşviq etməməlidir.

Avropa Şurası Parlament Assambleyası tərəfindən qəbul olunmuş “ATƏT-in Minsk Konfransının məşğul olduğu Dağlıq Qarabağ bölgəsi üzərində münaqişə”yə dair 1416 (2005) sayılı Qətnamənin 1-ci bəndində qeyd edilir ki, Azərbaycan ərazisinin əhəmiyyətli hissələri hələ də erməni qüvvələri tərəfindən işğal altındadır və separatist qüvvələr hələ

də Dağlıq Qarabağ bölgəsinə nəzarət edirlər. Eyni zamanda, Qətnamənin 3-cü bəndində Assambleya BMT Təhlükəsizlik Şurasının 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnamələrini xatırladır və əlaqədar tərəflərin, xüsusilə silahlı əməliyyatlardan çəkinməklə və istənilən işğal olunmuş ərazilərdən silahlı qüvvələri çıxarmaqla onlara riayət etməsini təkid edir.

1988-1993-cü illər ərzində Ermənistanın Azərbaycan ərazisinin iyirmi faizini işğal etməsi nəticəsində 900 yaşayış məntəqəsi, 6 minə yaxın kənd təsərrüfatı və sənaye obyekti, 150 000 ev, 7000 ictimai birlik, 693 məktəb, 855 uşaq bağçası, 85 musiqi məktəbi, 695 tibb müəssisəsi, 927 kitabxana, 44 məbəd, 473 tarixi abidə, saray və muzey, 40000 muzey eskponatı, 2670 km. avtomobil yolu, 160 körpü, 2300 km. su kommunikasiyası, 2000 km. qaz kommunikasiyası, 15000 km. elektrik xətti, 280000 hektar meşə, 1 milyon hektar kənd təsərrüfatı üçün yararlı torpaq, 1200 km. irriqasiya sistemi və s. dağıdılmış və məhv edilmişdir. Ümumilikdə, 2018-ci il hesablamlarına görə, Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində Azərbaycana dəymiş ziyan təxminən 800 milyard ABŞ dollarından çox (bu rəqəm Beynəlxalq Qiymətləndiricilər Assosiasiyası tərəfindən dəqiqləşdirilir) qiymətləndirilir. Hazırda ölkəmizdə 1 milyon 200 min nəfərdən çox qaçqın və məcburi köçkün vardır. Həmçinin təcavüz nəticəsində iyirmi mindən çox şəxs həlak, əlli mindən çox şəxs isə əlil olmuşdur. Bütövlükdə, münaqişə müddətində altı mindən çox Azərbaycan Respublikası vətəndaşı itkin düşmüş, əsir və girov götürülmüşdür.

2020-ci ilin sentyabr ayından 27-dən isə yeni istiqamətdə başlanan və bu gün də davam edən Ermənistanın növbəti beynəlxalq cinayətlər siyasətinin ən ağır nəticəsi isə mülki əhaliyə qarşı edilən cinayətlərdir. Burada isə ən ağır forma kimi 11 oktyabr 2020-

ci il tarixdə Rusiya Federasiyasının təşəbbüsü ilə Azərbaycanla razılaşdırılmış humanitar məqsədlərlə atəşkəs imzalanandan sonra Ermənistan nəinki buna əməl etməmiş, əksinə Sazişi ciddi pozaraq öz ərazisindən heç bir hərbi təyinatə və məqsədlərə aid olmayan, yalnız dinc insanların yaşadığı Gəncə, Mingəçevir və digər böyük şəhərlərimizi “Toçka-U” raket kompleksindən atəşə tutmuşdur. Bilavasitə Gəncəyə atılan “Toçka-U” raket nəticəsində 10 mülki şəxs həyatını itirmiş, 40-a yaxın mülki şəxs isə yaralanmışdır. Onlardan 6-sı uşaq, 16-sı isə qadındır.

Oktyabr ayının 16-dan 17-nə keçən gecə isə Ermənistan Azərbaycanın Gəncə şəhərini yenidən ballistik raket atəşinə tutmuşdur. Gəncə şəhərinə sayca üçüncü dəhşətli hücum nəticəsində 12 şəxs, o cümlədən 2 uşaq həyatını itirmiş, 40 dan çox insan ağır yaralanmışdır.

Son iyirmi gündə isə Ermənistanın Azərbaycanın mülki əhalisinə qarşı hücumları nəticəsində 50-dən yaxın mülki şəxs həlak olmuş, 400-ə yaxın mülki şəxs isə yaralanmışdır. Onların əksəriyyəti uşaqlar və qadınlardır.

Azərbaycana qarşı Ermənistanın təcavüzünün davamlılığını göstərən bu təxribat, beynəlxalq cinayət hesab edilən müharibə cinayətləri olmaqla, Ermənistanın, ilk növbədə, BMT Nizamnaməsini, Müharibə aparılmasının adət və qaydalarını müəyyən edən 1907-ci il Haaqa Konvensiyalarını, Müharibə qurbanlarının müdafiəsi haqqında 1949-cu il Cenevrə Konvensiyalarını və həmin konvensiyalara edilən 1977-ci il tarixli Əlavə Protokolları, Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Statutunu, o cümlədən çoxsaylı beynəlxalq hüquq normalarını kobud şəkildə pozur. Belə ki, Quru müharibəsinin qanun və adətləri haqqında 1907-ci il Haaqa Konvensiyasına Əlavənin 25-ci maddəsinə əsasən,

müdafiə olunmayan şəhərin, kəndin, yaşayış yerinin və ya tikilinin hücumə məruz qalması və ya bombalanması birmənalı olaraq qadağandır. 1949-cu il Cenevrə Konvensiyalarına əlavə 1977-ci il I Protokolunun 51-ci maddəsinə müvafiq olaraq, mülki əhali hücum obyektinə ola bilməz. 85-ci maddəyə müvafiq olaraq isə, mülki əhalini hücum obyektinə çevirmək, mülki şəxslər arasında hədsiz tələfata, yaralanmaya və ya mülki obyektlərə ziyan dəyməsinə səbəb olacağını bilə-bilə mülki əhaliyə və ya mülki obyektlərə toxunan hücumlar etmək ciddi beynəlxalq hüquq pozuntusu sayılır.

Ermənistanın Azərbaycana qarşı törətdiyi mühüm beynəlxalq cinayətlərdən biri də işğal edilmiş Azərbaycan ərazilərində dini, təhsil, incəsənət və elmi müəssisələrin, habelə tarixi abidələrin, incəsənət və elmi əsərlərin, bir sözlə mədəni mülkiyyətin ələ keçirilməsi, məhv edilməsi, yaxud onlara qəsdən zərər vurulmasıdır. Bunlar Azərbaycan ərazisi olan Xankəndi və Şuşa şəhərlərində, o cümlədən digər işğal edilmiş ərazilərdə vəhşicəsinə edilmişdir. UNESCO tərəfindən qəbul edilmiş Silahlı münaqişə zamanı mədəni mülkiyyətin qorunması haqqında 1954-cü il Konvensiyası, Mədəni mülkiyyətin qanunsuz olaraq ölkəyə gətirilməsi, ölkədən çıxarılması və mülkiyyət hüququnun qanunsuz olaraq başqasına verilməsinin qadağan olunması və qarşısının alınmasına yönəlmiş tədbirlər haqqında 1970-ci il Konvensiyası və digər beynəlxalq sənədlər Ermənistan tərəfindən kobud şəkildə pozulmuşdur.

Azərbaycan dövləti öz ərazisində yaşayan bütün milli azlıqların, o cümlədən ermənilərin hüquqlarının qorunması istiqamətində mühüm addımlar atmışdır. 3 milyon əhalisi olan Ermənistan monoetnik bir ölkədir (98% erməni, azərbaycanlılar yaşamır). 10 milyonluq Azərbaycan isə multi-etnik bir ölkədir (91,6%

azərbaycanlı və ərazisində 16 milli azlıq (ruslar, yəhudilər, talışlar, ləzgi, erməni və s.) tolerantlıq və hörmət ruhunda yaşayır). Azərbaycan dini tolerantlıq səviyyəsi çox yüksək olan bir ölkədir və bu, bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən BMT tərəfindən dəfələrlə qeyd olunmuşdur.

Bu gün də Azərbaycan öz ərazisində yaşayan digər xalqların, o cümlədən erməni xalqının insan hüquqlarının təminatına tam zəmanət verir. Lakin Qarabağda olan cinayətkar və Ermənistan da daxil olmaqla heç bir dövlət, o cümlədən beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən tanınmayan qondarma rejim Ermənistanın bilavasitə dəstəyi ilə erməni və azərbaycan xalqlarının dinc yanaşı yaşamasına imkan vermir. Bu rejimin Ermənistanın müvafiq rəhbərliyi, o cümlədən terrorist qruplarla etdiyi cinayətlərin isə sayı-hesabı yoxdur. Bu günlərdə Ermənistan Respublikası və Dağlıq Qarabağda olan qondarma rejim dünya ermənilərinə müraciət edərək onları Azərbaycana və azərbaycanlılara qarşı vuruşmağa çağırır. Bu isə açıq-aşkar muzdluların cəlb edilməsi deməkdir, nəhayət beynəlxalq hüququn ən ciddi və kobud şəkildə pozulmasıdır.

Azərbaycana və azərbaycanlılara qarşı nifrət Ermənistan tərəfindən daim təbliğ edilir. Belə ki, 21 iyul 2020-ci il tarixdə ABŞ-ın Kaliforniya ştatının Los-Anceles şəhərində yaşayan çoxsaylı ermənilərin daha az sayda yaşayan azərbaycanlılara zorakı hücumu nəticəsində 20-yə yaxın azərbaycanlı fiziki zorakılığa məruz qalmış, o cümlədən yeddi azərbaycanlı (bir qadın da daxil olmaqla) və bir polis məmuru bədən xəsarətləri almışdır, onlardan dördü tibbi müalicə almışdır. Bir nəfər ikinci dərəcəli beyin silkələnməsi ilə evdə üç həftə qalmaqla və müalicə almaqla məcburiyyətində qalmışdır. Gözü zədələnən başqa bir zərərçəkən sağalmaqla üçün dörd gün müalicə almaqla evdə qalmalı olmuşdur. 8-10 kişi tərəfindən döyülən bir qadın zərər

çəkmiş şəxsə baş və bel ağrıları, ağır stress və depressiya müşahidə olunur, nəticədə o, hələ də yuxusuz-luqdan əziyyət çəkir və ciddi müalicə alır. Bununla bağlı Beynəlxalq işçi qrupunun hesabatında ermənilər tərəfindən zorakı Los-Anceles hücumunun Kaliforniya qanunları ilə və beynəlxalq-hüquqi müstəvidə nifrət cinayəti hesab edilməsi barədə mülahizələr də yer almışdır.

Göründüyü kimi, Ermənistan özünün işğalçılıq və hələ də davam edən beynəlxalq cinayətlər törətmək siyasətindən əl çəkmir, münafiqənin həlli ilə əlaqədar beynəlxalq təşkilatların qərarlarını yerinə yetirməkdən açıq-aşkar şəkildə imtina edir, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü və beynəlxalq hüquqla tanınmış sərhədləri çərçivəsində Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı ATƏT-in Minsk Qrupu tərəfindən irəli sürülən bütün təklifləri beynəlxalq-hüquqi baxımdan əsaslandırmadan bu və ya digər formada müxtəlif bəhanələrlə rədd edir. Bununla da dünya və region üçün çox ciddi təhlükə olan belə bir problem hələ də həll edilməmiş qalır. Bu zaman nəzərə alınmalıdır ki, Ermənistan tərəfindən güc tətbiq etməklə Azərbaycan Respublikası ərazilərinin işğalı, dəniz qolları prosesinin süni şəkildə uzadılaraq işğal vəziyyətinin davamı, o cümlədən işğala məruz qalmış Azərbaycan Respublikasını öz əraziləri ilə bağlı güzəştə getməyə məcbur etmə beynəlxalq hüququn kobud və ciddi şəkildə pozulmasıdır.

Bəs, törədilən bu saysız-hesabsız beynəlxalq cinayətlərə görə beynəlxalq-hüquqi məsuliyyət məsələləri necə həll edilməlidir. Bu zaman Azərbaycan Respublikasına və dövlətçiliyinə, o cümlədən azərbaycan xalqına qarşı Ermənistanın törətdiyi beynəlxalq cinayətlərlə bağlı məsuliyyət məsələlərinin hüquqi həlli iki kontekstdə nəzərdən keçirilməlidir:

Birinci, Ermənistanın məsuliyyəti məsələsi qeyd edilməlidir. Beynəlxalq hüququn jus cogens və adət normalarının pozulması, beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulan öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi Ermənistanın bir dövlət kimi məsuliyyətini əsaslandıran əsas şərtidir.

İkinci, beynəlxalq cinayətlərin törədilməsinə görə fərdi məsuliyyət prinsipinin tətbiqinə diqqət yetirilməlidir. Bu məqsədlə, habelə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrində (822, 853, 874, 884 sayılı) Ermənistanın Azərbaycan Respublikasının ərazilərinə hücumu və işğalı faktlarının regional sülh və təhlükəsizliyə təhdid kimi qiymətləndirilməsini nəzərə alaraq, BMT Nizamnaməsinin VII fəslinə uyğun olaraq, ad hoc Beynəlxalq Cinayət Tribunalının yaradılması zəruridir. Həmin ad hoc Beynəlxalq Cinayət Tribunalında Azərbaycan Respublikasına və Azərbaycan xalqına qarşı beynəlxalq cinayətlərin törədilməsində təqsirləndirilən şəxslərin mühakimə olunması təmin edilməli, baş verən beynəlxalq cinayətlərin həm də insan hüquqlarının pozuntusu kimi qiymətləndirilməsi həyata keçirilməlidir.

Beləliklə, Ermənistanın Azərbaycana və Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi beynəlxalq cinayətlər – təcavüz, soyqırımı, müharibə cinayətləri, insanlıq əleyhinə cinayətlər, o cümlədən terrorizmə yox deməyin vaxtı artıq gəlib çatmışdır. Dünya buna son qoymalıdır. Hesab edirik ki, beynəlxalq cəmiyyət Ermənistanı beynəlxalq hüquq normalarına riayət etməklə öz qanunsuz əməllərindən əl çəkməyə ciddi təsir edəcək, bu işdə məsuliyyətli olanlar beynəlxalq müstəvidə ciddi cəzalanacaq və regionda sülhün bərqərar olmasına dəstək verəcəkdir.

İstifadə edilən mənbələr

1. Əliyev Ə.L İnsan hüquqları. Dərslük. Bakı, "Hüquq ədəbiyyatı", 2019, 352 s.
2. Əliyev Ə.İ. Azərbaycan beynəlxalq cinayətlər hədəfində: hüquqi təhlil. (Azərbaycan, fransız, ingilis, rus və türk dillərində). Bakı, "NURLAR" Nəşriyyat-Poliqrafiya Mərkəzi, 2018, 176 s.
3. Hüseynov L.H. Beynəlxalq hüquq. Dərslük. Bakı, 2008, 240 s.
4. Pikte J. Beynəlxalq humanitar hüququn inkişafı və prinsipləri. Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi. Bakı, 1999, 129 s.
5. Валеев Р.М. Контроль в современном международном праве. Казань, Издательство Центр инновационных технологий, 2001, 300 с.
6. Гроций Г. О праве войны и мира. Три книги. Книга 2, глава II, XXII. Пер. с латин. А.Л.Саккетти. Под общ. Ред. С.Б.Крылова, Москва, 1994, 868 с.
7. Крюгер Х. Нагорно-Карабахский конфликт. Правовой анализ. Перевод с английского издания. Баку, Издательство Баку Университети, 2012, 228 с.
8. Севдималиев Р.М. Международный терроризм и политико-правовые проблемы борьбы с ним. Баку, INDIGO, 2011, 504 с.
9. Basic Facts about the United Nations. Department of Public Information United Nations. New-York, 1992, 291 p.
10. Guy S. Goodwin-Gill. The International Law of Refugee Protection. In The Oxford Handbook of Refugee and Forced Migration Studies. Edited by Elena Fiddian-Qasmiyeh, Gil Loescher, Katy Long, and Nando Sigona. Oxford, Oxford University Press, 2014, 747 p.
11. Ian Brownlie. Principles of Public International Law. Fifth Edition. Published by Oxford University Press Inc., New York, 1998, 743 p.
12. Moeddi D, Sangeeta Sh., Sandesh S. International Human Rights Law. Second edition. Oxford University Press, 2014, 630 p.
13. Beynəlxalq (publik) hüquq kursu. Dərslük / E.Ə.Əliyevin ümumi redaktəsi ilə. Bakı: «Günəş-B» nəşriyyat-poliqrafiya müəssisəsi, 2018, I cild, ümumi hissə, 752 s.; II cild, xüsusi hissə, 704 c.

**МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО ОБЕСПЕЧИТ СПРАВЕДЛИВОЕ
НАКАЗАНИЕ АРМЕНИИ ЗА ПРОВЕДЕНИЕ ШИРОКОЙ
МЕЖДУНАРОДНОЙ УГОЛОВНОЙ ПОЛИТИКИ**

Амир Алиев, декан юридического факультета Бакинского государственного университета, доктор юридических наук, профессор.
e-mail: al.amir.ib@mail.ru

В статье рассматривается правовое решение международных преступлений, совершенных Арменией против Азербайджанской Республики и азербайджанского народа - агрессии, геноцида, военных преступлений, преступлений против человечности, а также международной ответственности за терроризм в двух контекстах.

Во-первых, стоит упомянуть вопрос об ответственности Армении. Нарушение *jus cogens* и обычных норм международного права, невыполнение обязательств по международным соглашениям - основные условия, оправдывающие ответственность Армении как государства.

Во-вторых, следует обратить внимание на применение принципа индивидуальной ответственности за совершение международных преступлений. С этой целью, а также принимая во внимание резолюции Совета Безопасности ООН (822, 853, 874, 884), оценивающие армянскую агрессию и оккупацию территорий Азербайджанской Республики как угрозу региональному миру и безопасности, необходимо создать специальный Международный уголовный трибунал *ad hoc* в соответствии с главой VII Устава ООН. Международный уголовный трибунал *ad hoc* должен обеспечить, чтобы обвиняемые в совершении особо серьезных международных преступлений были привлечены к ответственности и чтобы международные преступления рассматривались как нарушения прав человека.

Таким образом, международное сообщество будет серьезно влиять на Армению, чтобы она отказалась от своих незаконных действий в соответствии с международным правом, виновные будут строго наказаны на международном уровне и будут поддерживать установление мира в регионе.

Ключевые слова: международная преступность, военный конфликт, агрессия, геноцид, военные преступления, преступления против человечности, терроризм, международное право, международно-правовая ответственность, права человека, международное сотрудничество.

**INTERNATIONAL LAW WILL ENSURE FAIR PUNISHMENT FOR ARMENIA
FOR PERFORMING A BROAD INTERNATIONAL CRIMINAL**

Amir Aliyev,
Dean of the Faculty of Law, Baku State University, Doctor of Law, Professor.
e-mail: al.amir.ib@mail.ru

The article considers the legal solution of the international crimes committed by Armenia against the Republic of Azerbaijan and the Azerbaijani people - aggression, genocide, war crimes, crimes against humanity, as well as international liability for terrorism in two contexts.

First, the issue of Armenia's responsibility should be mentioned. Violation of jus cogens and customary norms of international law, non-fulfillment of obligations under international agreements are the main conditions justifying the responsibility of Armenia as a state.

Second, attention should be paid to the application of the principle of individual responsibility for the commission of international crimes. To this end, as well as taking into account the UN Security Council resolutions (822, 853, 874, 884) assessing the Armenian aggression and occupation of the territories of the Republic of Azerbaijan as a threat to regional peace and security, it is necessary to establish an ad hoc International Criminal Tribunal in accordance with Chapter VII of the UN Charter. The International Criminal Tribunal ad hoc should ensure that those accused of committing particularly serious international crimes are brought to justice, and that international crimes are also assessed as human rights violations.

Thus, the international community will seriously influence Armenia to renounce its illegal actions in accordance with international law, those responsible will be severely punished at the international level and will support the establishment of peace in the region.

Key words: international crime, military conflict, aggression, genocide, war crimes, crimes against humanity, terrorism, international law, international legal responsibility, human rights, international cooperation.

ULUSLARARASI HUKUK, GENİŞ BİR ULUSLARARASI CEZA POLİTİKASI UYGULAMASI İÇİN ERMENİSTAN'A ADİL CEZA SAĞLAYACAK

Amir Aliyev,

Bakü Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı, Hukuk Doktoru, Profesör.

e-posta: al.amir.ib@mail.ru

Makale, Ermenistan'ın Azerbaycan Cumhuriyeti'ne ve Azerbaycan halkına karşı işlediği uluslararası suçların - saldırganlık, soykırım, savaş suçları, insanlığa karşı suçlar ve iki bağlamda terörizm için uluslararası sorumluluk - hukuksal çözümünü ele alıyor.

Öncelikle Ermenistan'ın sorumluluğu konusuna değinmek gerekiyor. Jus cogens'in ve uluslararası hukukun geleneksel normlarının ihlali, uluslararası anlaşmalar kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmemesi, Ermenistan'ın bir devlet olarak sorumluluğunu haklı kılan temel koşullardır.

İkinci olarak, uluslararası suçların işlenmesi için bireysel sorumluluk ilkesinin uygulanmasına dikkat edilmelidir. Bu amaçla, Ermeni saldırganlığını ve Azerbaycan Cumhuriyeti topraklarını işgalini bölgesel barış ve güvenliğe tehdit olarak değerlendiren BM Güvenlik Konseyi kararlarını (822, 853, 874, 884) dikkate alarak, BM Şartı'nın VII. Bölümü uyarınca, ad hoc bir Uluslararası Ceza Mahkemesi kurulması gerekmektedir. Ad hoc Uluslararası Ceza Mahkemesi, özellikle ciddi uluslararası suçlar işlemekle suçlananların adaletle teslim edilmesini ve uluslararası suçların insan hakları ihlali olarak değerlendirilmesini sağlamalıdır.

Böylelikle uluslararası toplum, Ermenistan'ı uluslararası hukuka uygun yasadışı eylemlerinden vazgeçmesi için ciddi şekilde etkileyecek, sorumlular uluslararası düzeyde ağır cezalandırılacak ve bölgede barışın tesisini destekleyecektir.

Anahtar Kelimeler: uluslararası suç, askeri çatışma, saldırganlık, soykırım, savaş suçları, insanlığa karşı suçlar, terörizm, uluslararası hukuk, uluslararası yasal sorumluluk, insan hakları, uluslararası işbirliği.

